

ВПЛИВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН НА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ХЕРСОНЩИНИ

Анотація. В статті визначаються особливості формування культури Херсонщини на різних історичних етапах розвитку. Виділені основні наукові дослідження що відображають розкриття даної теми.

Ключові слова. Культура, регіональна культура, національність, багатонаціональний склад населення.

Abstract. The article defines the peculiarities of the formation of Khersonshchenna culture at different historical stages of development. The main scientific studies that reflect the disclosure of this topic are highlighted.

Key words: Culture, regional culture, nationality, multinational composition of the population.

Сучасний розвиток України тісно пов'язан з багатонаціональним складом населення держави. Адже, визнати себе громадянином може будь яка національність, що проживає на теренах України. Це національне різноманіття України пов'язано з історичними перетвореннями держави в процесі її розвитку і становлення. Адже, в умовах існування політичних суспільств, на думку Д. Г.Ткачука, „одним з основних напрямів державної етнополітики є побудова гармонійної моделі міжетнічного співжиття на основі принципів національного патріотизму та етнічного плюралізму, особливу роль в якому виконує культура міжетнічного спілкування як важливий чинник оновлення та консолідації суспільства”[7].

Особливого статусу в сучасній державі, набувають прикордонні території України. Адже, їх багатонаціональний склад зазнав суттєвих перетворень в процесі формування кордонів, в процесі формування специфічної культури, яка притаманна лише цьому регіону. До цих прикордонних територій належить і Херсонська область.

Так, багатонаціональний склад населення Херсонщини, в процесі свого розвитку призвів до формування специфічної культури регіону. Адже за переписом 2001 року та 2015 року на цій території мешкає понад двадцять національностей. Водночас, 93,44% мешканців Херсонської області вільно володіють українською мовою, а 73,26% - російською мовою. При цьому, 96,73% мешканців Херсонської області вільно володіють мовою своєї національності [2]. Адже, на думку науковців, мова є одним з важливих показників розвитку та збереження власної культури. Тож, культура національних меншин, що мешкають на даній території, хоча і зазнала перетворень, однак зберегла своє коріння та в процесі перетворення здійснює вплив на формування загальної культури Херсонщини.

Формування багатонаціонального складу населення Херсонської області розпочалось з часів заснування м.Херсон. За наказами Царського уряду були виділені степові землі для розселення представників інших держав. Цей процес відбувався нерівномірно і неоднаково по всій території Херсонщини. Про це свідчать ряд наукових праць. Так, етнонаціональної тематики розселення народів у своїх роботах торкалися Д. Антонович, В. Винниченко, М. Грушевський, Д. Донцова, М. Драгоманов, М.Костомаров, В. Липинський та ін. Вагому цінність для дослідників становлять праці відомих зарубіжних науковців, а саме: Д. Ареля, Р. Арона, Е. Вілсона, А. Перотті, Е. Сміта та ін. „Для усвідомлення суті та змісту міжетнічних культурних відносин важливе значення мали праці, в яких здійснювався її загальнотеоретичний аналіз, визначалася роль у державотворчих процесах на певній території”[3].

Варто зазначити, що розроблення проблеми міжнаціональних культурних відносин розпочалося і в останні роки існування Радянського Союзу. Серед робіт, які з'явилися у

цей період, можна назвати наукові доробки Ю. Бромля, Т. Бурмістрової, Ф. Горовського, Р. Грдземідзе, О. Дмитрієвої, Л. Дробіжевої, Л.Когана, Л. Лаврової, І. Серової та ін. Позитивно оцінюючи здобутки цих авторів, варто зазначити, що більшість праць, по-перше, побудована на марксистсько-ленінському підході, по-друге, процес формування міжетнічних культурних відносин дослідники розглядають тільки на рівні держави, відкидаючи активну участь у цьому процесі різних етно- та соціально-політичних суб'єктів. В цілому, виокремлюються питання єдиного народу, але з різними культурними вподобаннями.

Важливий внесок у концептуальне осмислення проблеми культури міжнаціонального спілкування та співіснування зроблено в працях, підготовлених вже у період оновлення всієї системи суспільних відносин, впливу нового політичного мислення на аналіз теорії етнокультури. Авторами цих робіт є вітчизняні науковці: І. Курас, Ю. Римаренко, Н. Горбач, Т. Клищенко, В. Скуратівський та інші, а також дослідники так званого "ближнього зарубіжжя", зокрема, Р. Абдулатіпов, С. Арутюнов, Н.Гасанов, Т. Сапаргалієв, М. Сужиков та ін. [4].

Сучасні науковці розглядають міжнародні культурні відносини, з одного боку, як „окрему цілісну систему, яка має свою структуру, певні ознаки і функціональні складові, а з іншого, як одне з відгалужень загальної культури” [4]. Отже, при формуванні цілісної культури потрібно враховувати умови створення адекватної політико-правової бази в державі. В цьому процесі, важливе значення, при утвердженні в українському суспільстві міжетнічної злагоди, відіграють гуманістичні норми і принципи міжетнічних культурних відносин, які мають Всеукраїнські і регіональні культурно-просвітницькі та національно-культурні об'єднання. Дослідженню цієї діяльності присвячені праці В. Євтуха, М. Багмета, Г. Лозко, О.Рафальського, В. Наулка та ін.

Тож, спираючись на дослідження науковців, можемо зазначити, що культура кожного народу, це цілісна система структурованого історичного досвіду, де складові компоненти, а саме: виховання, освіта, наука, мистецтво, філософія, право, політична культура тощо, взаємо збалансовані, утворюють єдність, яка скріплена традиціями, історичною пам'яттю у такий спосіб, що випадіння з цього національно-духовного контексту „бодай однієї ланки болісно відбивається на життєздатності культури в цілому, на її здатності до саморозвитку” [6].

А в сучасних умовах протистояння агресорові, важливою проблемою виступає забезпечення прав національних меншин в поліетнічній Україні. З урахуванням цього, важливим виступає - досягнення міжнаціональної злагоди у суспільстві, забезпечення територіальної цілісності і державного суверенітету, формування ідентичності в контексті національно-державної політики та ствердження іміджу на зовнішньополітичній арені як багатонаціональної держави. І яскравим прикладом об'єднання та консолідації багатьох національностей стала Херсонська область.

Отже, міжнаціональні культурні відносини, які дали поштовх до формування єдиної культурної спільноти в певному регіоні, є способом та результатом формування і реалізації зусиль людей в процесі взаємодії та взаємовпливу багатьох національних груп та спільностей. Вони формують нову сукупність естетичних, моральних, світоглядних цінностей які виникли у процесі комунікації, а також засобом людського існування у багатонаціональному суспільстві.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Багмет М.О., Ляпіна Л.А. Значення всеукраїнських культурно-просвітницьких об'єднань у зміцненні міжетнічної взаємодії. *Наукові праці: Науково-методичний журнал*. Т.23. Вип. 10. Політичні науки. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили. 2002. С. 18-23.

2. Всеукраїнський перепис населення 2001 Результати. Національний склад населення, мовні ознаки, громадянство. Розподіл населення окремих національностей за іншими мовами, крім рідної, якими володіють. Результат вибору: *. 2001.ukrcensus.gov.ua*.
3. Демьянова Т.А., Ляпина Л.А. Политическая культура – важнейший фактор политической социализации личности. *Политика и власть. Материалы научно-практической конференции*. Ч. 2. Запорожье, 1993. С. 96-97.
4. Кучмій О.П. Проблема культурного розмаїття у глобальному суспільстві знань. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. В. 50. Ч. I. К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин, 2004. С. 104-115.
5. Кучмій О.П. Структура та моделі політики міжкультурного співробітництва. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. В.57. Ч. I. К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин, 2005. С. 98-114
6. Леонова А. Державна культурна політика України: Нормативно-правовий аспект. *Вісник УАДУ*. 2002. № 2. С. 300-306.
7. Ткачук Д. Г. Національні меншини як об'єкти-суб'єкти державної геополітики. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 7. 2020. URL.: [https:// 55.pdf](https://55.pdf)

Рекомендує до друку науковий керівник доцент Форостян А.Ф.